

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/2 2023 s. 837-857, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN ÖĞRETİMLE YÜRÜTÜLEN ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ*

Dilan KAYA DURNA**

Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU***

Geliş Tarihi: Ocak, 2023

Kabul Tarihi: Mayıs, 2023

Öz

Araştırma pandemi sürecinde uzaktan öğretimle yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı branşlarda görev yapan 32 öğretmen ve 72 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının uygulamaya dair görüşleri alınmış ve 8'er tema ve alt temalar altında yorumlanmıştır. Bulgular değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerinin en çok meslek yaşamları için tecrübe edinmek olduğu ve dersin beklentilerini karşılamadığı, öğretmenler tarafından ise en çok uzaktan öğretimle dersin verimli olmadığı gibi dezavantajlarının ve kısıtlılıklarının olduğu ifade edilmiştir. Buna rağmen öğretmen adaylarının uzaktan öğretimle de olsa bu ders kapsamında öğrencilerle bir araya gelmesine imkân tanıdığı, uzaktan öğretimle nasıl ders işleneceğinin öğrenilmiş olması ve öğretmenlerin de uzaktan öğretimle öğretmen adaylarına nasıl rehberlik edileceği konusunda kendilerini geliştirmelerini sağladığı gibi avantajlarının olduğu da ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Pandemi, öğretmenlik uygulaması, uzaktan öğretim, öğretmen adayları.

OPINIONS OF TEACHERS AND CANDIDATES ON THE PRACTICE OF TEACHING PRACTICE CONDUCTED BY DISTANCE EDUCATION DURING THE PANDEMIC PROCESS

Abstract

The research was carried out to determine the opinions of teachers and teacher candidates about the teaching practice course conducted with distance education during the pandemic process. The research was conducted using

* Bu çalışma 14-17 Kasım 2022 tarihinde 20. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doktora Öğrencisi; Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Eğitimi ABD, dilankaya21@gmail.com.

*** Prof. Dr.; Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, mkostereli@amasya.edu.tr.
Araştırmanın Etik Kurulu İzni: Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Etik Kurulu, 29.03.2021 tarih ve E-30640013-108.01-10998 sayılı karar.

phenomenology, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 32 teachers and 72 teacher candidates working in different regions of Turkey and in different branches in the 2020-2021 academic year. As a result of the research, the opinions of both teachers and teacher candidates on the application were taken and interpreted under 8 themes and sub-themes. When the findings were evaluated, it was stated that the expectations of the teacher candidates from the teaching practice course conducted with distance education were mostly to gain experience for their professional life and the course did not meet their expectations, while the teachers stated that the distance education course was not efficient and had disadvantages and limitations. Despite this, it is among the results obtained that it allows pre-service teachers to come together with students within the scope of this course, even if it is through distance education, that they have learned how to teach lessons with distance education, and that teachers also improve themselves on how to guide pre-service teachers with distance education.

Keywords: Pandemic, teaching practice, distance education teacher candidates.

Giriş

Eğitimle ilgili faaliyetlerin hepsi, belli amaçlara ulaşmak ve belirli işlevleri yerine getirmek içindir. Toplumların eğitim felsefelerine göre ise teorik olarak yetiştirilmesi planlanan bir insan tipi ve oluşturulmak istenilen bir toplum düzeni vardır (Şişman, 2007, s. 19). Şüphesiz bu düzenin oluşturulması ve istenilen niteliklerin kazandırılmasında en önemli rol eğitime düşmektedir. Öğretmenler bireylere ve uzun vadede toplum geneline yeni becerilerin ve değerlerin kazandırılmasında çeşitli sorumluluklar üstlenmektedir. Öğretmenlere yöneltilen bu beklentiler, donanımlı bir öğretmenin bütün özellikleriyle tanımlanmasını ve bu çerçevede hazırlanan öğretmen yetiştirme programlarının uygulanmasını zorunlu kılmaktadır (MEB, 2017). Bu bakımdan eğitim sistemi içinde görev alacak öğretmenlerin gerek hizmet öncesinde gerekse hizmet içinde iyi bir biçimde yetiştirilmesi, eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden önem taşımaktadır (Şişman, 2007, s. 189).

2019 yılında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 pandemisi dünya genelinde eğitim-öğretim faaliyetlerini oldukça derinden etkilemiştir. Okul öncesinden üniversiteye kadar tüm kademelerde pandeminin etkisi hissedilmiştir. Bu durumun uzaktan öğretimi bir tercih olmaktan ziyade zorunluluk hâline getirdiği bilinmektedir (Akdemir ve Kıçıl, 2020, s. 688). Bu nedenle pandeminin eğitime olan etkilerini azaltabilmek amacıyla dünya genelinde uzaktan öğretimle eğitim-öğretim faaliyetleri sürdürülmeye çalışılmış ve bu alandaki çalışmalar hız kazanmıştır. Bu durum tüm eğitim öğretim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretim kademesi için de önemli bir sorun teşkil etmiştir (Gök Çolak ve Efeoğlu, 2021, s. 178). 26 Mart 2020 tarihinde Yükseköğretim Kurulu basın toplantısında "Bu sene Bahar dönemi eğitim öğretim sürecini sadece uzaktan eğitim, açık öğretim ve dijital öğretim imkânları ile sürdürüleceği yani bahar döneminde yüz yüze eğitim yapılmayacağı" şeklindeki karar kamuoyu ile paylaşılmıştır (URL-1). Bu kararın devamında ise 2020-2021 eğitim öğretim yılında diğer tüm fakültelerde olduğu gibi eğitim fakültelerinde de tüm programların uzaktan öğretim ile yapılmasına imkân verecek şekilde güncellenmesi ve öğretmen adaylarının hem mesleki hem akademik gelişimlerini destekleyecek uygulamaların bir an önce hayata geçirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca eğitim fakültelerindeki tüm ana bilim dallarına ait eğitim programlarında bulunan tüm derslerin uzaktan öğretimle yapılması kararı alınmıştır. Nitekim bu derslerden birisi de öğretmenlik uygulaması dersidir (Gök Çolak ve Efeoğlu, 2021, s. 178).

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarındaki öğretmenlik uygulaması; alan deneyimi, öğrenci öğretmen birlikteliği, klinik öğretim veya mentorluk programları vb. hangi biçimde olursa olsun, tipik olarak öğretmen adaylarının deneyimlediği öğretmenlik mesleğine giden yolda en uzun ve en yoğun maruz bırakılmayı oluşturur. Uygulamada, öğretmen adayları bir mentorun, danışman öğretmenlerin veya bir üniversiteden/yüksekokuldan danışmanların rehberliğinde görece bağımsız hareket ederler. Bu, öğretmen eğitimi programlarında teorik çalışmalar ve okul tesislerinde uygulamalı deneyim sağlayan eğitim yapısıdır (Graham & Thornley, 2000'den akt: Cohen, Hoz ve Kaplan, 2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini uygulayabilmesi için eğitim-öğretim süreçlerinin dördüncü sınıfı ders programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması eğitimi, öğretmen adaylarının meslek öncesi eğitimde gelişimleri için oldukça önemlidir. Öğretmen adayları uygulama için gittikleri okullarda öğrenciler ile birebir etkileşim içerisinde olup; sınıfta bulunan öğretmenin rehberliğinde hem gözlem yapmakta hem de uygulama sürecini yerine getirmektedirler. Bu yönüyle öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adayı için adeta bir atölye görevi görmektedir (Zengin ve Çoban, 2020, s. 46). Bu ders sayesinde öğretmen adayı kendisine bir sınıf verildiğinde neler yaşanabileceğini görmekte ve karşılaşılabileceği problemleri çözebilmek adına deneyim kazanmaktadır (Kale, 2011, s. 257). Diğer bir ifadeyle öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazırlandıkları süreçte deneyim kazandıkları bir uygulama olarak da değerlendirilebilmektedir.

Öğretmenlik uygulaması, öğretmenlerin kalitesi üzerinde büyük etkisi olan Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminin en kritik bileşenlerinden biri olarak kabul edilir (Zeichner, 2010'den akt: Almonacid-Fierro, De Carvalho ve Castillo-Retamal, 2021). Bu örneğin değerine rağmen öğretmenlik uygulaması; duygusal, fiziksel ve kişilerarası olarak deneyimlendiği için öğrenciler için karmaşık bir deneyimi temsil eder. Öğretmenin gelişiminde ve meslekte kalıcılığında önemli sonuçları olan zorlu bir süreçtir (Melville vd., 2014'ten akt: Almonacid-Fierro vd., 2021). Aynı şekilde öğretmenlik uygulaması, üniversiteler ve okullar arasında, öğrencileri performans göstermeleri gereken karmaşık bir senaryoya sokan, genellikle sorunlu ve gergin bir ilişki içinde bir anlaşmazlık noktası olarak anlamak mümkündür (Starkie, 2007'den akt: Almonacid-Fierro vd., 2021).

Eğitim toplumun sürekliliği ve gelişmesi açısından çok önemli ve kesintisiz şekilde yönetilmesi gereken bir süreçtir. Dünya genelinde toplumların yaşadığı bazı sorunlar nedeniyle eğitim öğretim faaliyetlerinde de değişikliklere gidilmekte, bu sorunlarla başa çıkabilmek amacıyla yüz yüze öğretimden uzaktan öğretime doğru geçişler yaşanmaktadır (Karatepe, Küçükgencay ve Peker, 2020, s. 1262). Uzaktan öğretim; öğreten ve öğrenenin mekândan bağımsız, zamana karşı bağımlı, bağımsız veya yarı bağımsız bir şekilde teknolojik gelişmelerin de etkili olduğu değişik yöntemlerle iletişime geçilmesi suretiyle yapılan eğitim şeklidir (Koloğlu, Kantar ve Doğan, 2016, s. 54). Eğitimin sürekliliğini en düzenli şekilde sağlamanın bir yolu olarak uzaktan veya çevrimiçi eğitim, dünya çapında eğitim sistemlerinin en çok benimsediği stratejilerden biri hâline geldi. Pandemiye yanıt olarak, birçok okul artık öğretmenlerin ve öğrencilerin video konferans toplantı uygulamaları gibi araçları kullanarak derslerine devam etmelerine olanak tanıyan teknoloji tabanlı bir uzaktan eğitim modeli üzerinde düşünüyor. UNESCO, okulların ve öğretmenlerin öğrencilere uzaktan ulaşmak için kullanmaları amacıyla açık eğitim programlarının, platformlarının ve uygulamalarının kullanılmasını önerirken (UNESCO, 2020'den akt: Almonacid-Fierro vd., 2021); OECD ise, pandemi

sürecinde uzaktan eğitim yoluyla bir eğitim yürütülmesine rehberlik edecek bir çerçeve oluşturdu (OECD, 2020'den akt: Almonacid-Fierro vd., 2021).

Uzaktan öğretim sıralanan avantajlarına karşın bazı sınırlılıklara da sahiptir. Kolay iletişimin sağlanamaması, öğrencilerin sosyalleşmelerini engellemesi, bağımsız öğrenmeyi bilmeyen öğrencilerin zorlanabileceği ihtimali, öğrencilerin dinlenme zamanını kısıtlaması, uygulamalı derslerde verim alınmama, tutum ve beceriye yönelik davranışların gelişmesinde etkisiz kalma ve iletişim teknolojilerine bağımlı kalma gibi sınırlılıkları bulunmaktadır (Kaya, 2002'dan akt: Akdemir ve Kılıç, 2020, s. 687). Uzaktan öğretime geçilmesinden sonra üniversite öğrencileri hem teorik dersleri hem de uygulamalı dersleri çevrim içi öğretim yöntemleriyle almaya başlamışlardır. Uygulamalı derslerden biri de öğretmen adaylarının branşlarına göre farklı öğretim kademelerinde aktif olarak yer aldıkları öğretmenlik uygulaması dersidir (Koç, 2020, s.853). Pandemi döneminde, yüz yüze sınıflardan çevrim içi ve uzaktan öğrenmeye yönelik öğretim stratejilerinin benimsenmesini talep eden hükümet politikalarının uygulanması, öğretme ve öğrenme sürecinin etkili bir şekilde geliştirildiğini garanti etmez (Almonacid-Fierro vd., 2021). Hem avantajları hem de dezavantajları olan uzaktan öğretim yoluyla yapılan uygulamalı derslerin ne şekilde yürütüleceği ve bu uygulamaların nasıl yapılacağı ise üzerinde ayrıca durulması gereken bir konudur. Çünkü uygulamalı derslerin öğretmen adaylarına eğitim programlarında yer alan becerilerin kazandırılmasında önemli bir işlevi vardır (Koç, 2020, s. 855). Bu bağlamda araştırmada pandemi sürecinde uzaktan öğretilen öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerileri nelerdir?
4. Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine doğrudan ve dolaylı etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinde kendilerinden beklenen rehberlik sürecine ve rehberlik davranışlarında oluşabilecek değişikliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerileri nelerdir?

1. Yöntem

1.1. Çalışmanın Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılarak yapılmıştır. Fenomenoloji (olgu bilim) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2012, s. 72). Kişilerin yaşadıkları deneyimi nasıl algıladıkları, nasıl betimledikleri, hakkında ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsadıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve başka kişilerle onun hakkında nasıl konuştukları fenomenoloji çalışmalarında incelenmektedir (Bütün ve Demir, 2018, s. 104).

1.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı branşlarda görev yapmakta olan 32 öğretmen ve 72 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme (kolay ulaşılabilir) yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminde zaman, para, konum gibi koşullara bağlı olarak elverişlilik durumlarına uygun olacak şekilde örneklem seçilmektedir (Canbazoglu Bilici, 2019, s. 71). Araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçtiğinden bu durum araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2012, s. 113). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

Değişkenler		%	f
Cinsiyet	Kadın	69,4	50
	Erkek	30,6	22
	Toplam	100	72
Yaş	21-30 yaş	97,2	70
	31-40 yaş	2,8	2
	Toplam	100	72
Branş	Sınıf Öğretmeni	33,3	24
	Okul Öncesi Öğretmeni	15,3	11
	DKAB	12,5	9
	PDR	9,7	7
	İlköğretim Matematik Öğretmeni	9,7	7
	Beden Eğitimi Öğretmeni	8,3	6
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	5,6	4
	Türkçe Öğretmeni	2,8	2
	Fen Bilgisi Öğretmeni	2,8	2
	Toplam	100	72

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 50'si kadın ve 22'si erkek olup, 70'inin 21-30 yaş aralığında, 2'sinin ise 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Branş bazında dağılımlarına bakıldığında araştırmaya 24 sınıf öğretmenliği, 11 okul öncesi öğretmenliği, 9 DKAB öğretmenliği, 7 psikolojik danışmanlık ve rehberlik, 7 ilköğretim matematik öğretmenliği, 6 beden eğitimi öğretmenliği, 4 sosyal bilgiler öğretmenliği, 2 Türkçe öğretmenliği ve 2 fen bilgisi öğretmenliği branşlarında öğrenim gören öğretmen adayının katıldığı görülmektedir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		%	f
Cinsiyet	Kadın	62,5	20
	Erkek	37,5	12
	Toplam	100	32
Kıdem	1-5 yıl	15,6	5
	6-10 yıl	21,9	7
	11-15 yıl	15,6	5
	16-20 yıl	9,4	3
	21 yıl ve üzeri	37,5	12
	Toplam	100	32
Yaş	21-30 yaş	21,9	7
	31-40 yaş	40,6	13
	41-50 yaş	28,1	9
	51 yaş ve üzeri	9,4	3
	Toplam	100	32
Branş	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	25	8
	Sınıf Öğretmeni	21,8	7
	İngilizce	12,5	4
	PDR	12,5	4
	DKAB	9,4	3
	Okul Öncesi Öğretmeni	9,4	3
	Beden Eğitimi Öğretmeni	6,3	2
	İlköğretim Matematik Öğretmeni	3,1	1
	Toplam	100	32

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 20'si kadın 12'si erkek olup, 7'sinin yaşı 21-30 yaş aralığında, 13'ü 31-40 yaş aralığında, 9'u 41-50 yaş aralığındadır ve 3'ü 51 yaş ve üzerindedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımlarına bakıldığında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip 5, 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 7, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 5, 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 3 ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip 12 öğretmen olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin branş bazında dağılımlarına bakıldığında ise 8 sosyal bilgiler öğretmeni, 7 sınıf öğretmeni, 4 İngilizce öğretmeni, 4 psikolojik danışmanlık ve rehberlik, 3 okul öncesi öğretmeni, 2 beden eğitimi öğretmeni ve 1 ilköğretim matematik öğretmeni şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir.

1.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmada araştırmacılar tarafından öğretmenler ve öğretmen adayları için ayrı ayrı hazırlanan iki farklı soru formu kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracının son şekli eğitim bilimleri alanında uzman iki kişiden uzman görüşü alınarak şekillendirilmiştir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının pandemi sürecinde uygulanmaya başlanan uzaktan öğretimle öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini dijital ortamda yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir.

1.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227).

Öğretmenlerden ve öğretmen adaylarından elde edilen veriler detaylıca okunarak sorulan her bir sorunun içeriğine yönelik olarak kodlara ayrılmıştır. Benzer ve anlamlı şekilde ifade edilen görüşler ortak kodlamalar altında bir araya getirilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen veriler kodlar ve kodlara ait frekanslarla birlikte betimsel istatistik tabloları şeklinde verilmiştir. Ulaşılan sonuçların desteklenmesi amacıyla öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının cevaplarından doğrudan alıntılar yapılmış ve alıntılar yapılırken öğretmenler (Ö1, Ö2, Ö3 gibi) ve öğretmen adayları (ÖA1, ÖA2, ÖA3 gibi) kodlanarak belirtilmiştir.

1.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Sonuçların inandırıcılığı, bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilir. Geçerlik ve güvenilirlik bu açıdan araştırmalarda en yaygın kullanılan iki ölçüttür (Başkale, 2016, s. 23). Nicel araştırmalarda geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Bu şekilde toplanan veriler gerçeği yansıtır ve araştırma sonuçlarının geçerliğine katkıda bulunur. Nitel araştırmada ise geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu hâliyle ve olabildiğince yansız gözlemesi demektir. Araştırılan olgu veya olay ile ilgili olarak bütüncül bir resim oluşturulabilmesi için araştırmacının topladığı verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler (çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi vb.) kullanması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 255).

Soru formunun hazırlanması sürecinde literatür taraması yapılarak madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunda yer alan maddeler için öncesinde taslak bir soru formu hazırlanarak uzman görüşü alınmış, uzman görüşü sonucunda sorular uygun görülmüş ve soru formuna son hâli verilmiştir. Genel bir kural olarak farklı kodlayıcılar tarafından kodlanan veri setinin, benzerlik oranı önemlidir (Fidan ve Öztürk, 2015a'den akt: Baltacı, 2017, s. 8). Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık olarak adlandırılan ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliğini ifade eden bu benzerlik: $\text{Güvenirlik katsayısı} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanabilir. İçsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002'dan akt: Baltacı, 2017, s. 8). Kodlayıcılar tarafından güvenilirlik hesaplanmış ve uyuşum yüzdesi %90 olarak bulunmuştur.

2. Bulgular

Yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir.

2.1. Öğretmen Adaylarına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Tema ve Alt Temalar

Ana Tema ve Alt Temalar	f
1. Mesleki tecrübe	62
İletişim etkileşim	15
Uzaktan Öğretim	18
Öğrenme Öğretme süreci	28
Teknoloji destekli materyal hazırlama	3
2. Zaman Kaybı	37
3. Teknolojiyi Kullanma Becerisi	14
4. Olağanüstü Durumlara Uyum Becerisi	3
Toplam	180

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin mesleki tecrübe, teknolojiyi kullanma becerisi, olağanüstü durumlara uyum becerisi ve zaman kaybı olmak üzere dört ana tema altında toplandığı görülmektedir. Mesleki tecrübe ana teması aynı zamanda iletişim-etkileşim, uzaktan öğretim, öğrenme-öğretme süreci ve teknoloji destekli materyal hazırlama alt temalarından oluşmaktadır. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının mesleki tecrübe ana temasına ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

ÖA4 “İleride meslek hayatım için tecrübe kazanmak. Beni geliştirebilecek etkinlik planlamaları yapabileceğim deneyimler kazanmak.”, **ÖA7** “Öğretmenlik mesleği için öğrendiğim teorik bilgileri öğrenci üzerinde uygulamak.”, **ÖA8** “Ekran ve öğrenciler karşısında heyecanımı yenmemi sağlamıştır. Öğrencilerle olan iletişimimin sağlıklı olmasında etkili olmuştur.”, **ÖA25** “Öğretmenlik mesleğine hazırlaması, öğrencilerle ve okulla iletişimin nasıl olması gerektiği, derslerin işlenişini öğretmesi.”, **ÖA51** “Öğrencilerle iletişim kurma açısından ve üretkenlik açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Velilerle nasıl iletişim kurulacağı, öğretmenlerle ve öğrencilerle nasıl etkili bir iletişim sağlanacağı hakkında bilgiler edindim.”

Zaman Kaybı ana temasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

ÖA37 “Uzaktan eğitimle bana bir şey kazandırdığını düşünmüyorum tam bir zaman kaybıydı açıkçası. Keşke staj en azından bir dönem de olsa yapabilseydim.”, **ÖA64** “Alt yapılarının iyi olmaması zaman kaybı yaşıyor, olanakların eşit olmaması baya zorluk yaşıyor.”

Teknolojiyi kullanma becerisi ana temasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

ÖA1 “Güncellenmiş teknolojiyi yeni jenerasyonla beraber yakalayarak yakın çağa ayak uydurabilmek adına bir kazanım yaşadığımı düşünüyorum.”, **ÖA9** “Uzaktan eğitim süreci dijital anlamda kendimi daha çok geliştirmemi sağladı.”, **ÖA21** “Uzaktan sınıf yönetimini öğrendim. Online dersin zorlukları ve kolaylarını öğrendim.”, **ÖA42**

“Pandemiyle beraber teknoloji daha da fazla hayatımıza girdi. Bundan sonra da etkin bir şekilde hayatımızda olacaktır. Bu süreci daha öğrenciyken yaşıyor olmamız önemli bir avantaj bu anlamda çok şey kazandı.”, **ÖA46** “Teknoloji bakımından ve ev ortamından da eğitimin sürdürebileceğini görmek uzaktan eğitimin faydalarını bizlere göstermiş oldu.”

Olağanüstü Durumlara Uyum Becerisi ana temasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

ÖA1 “Gelecekte insanların yaşayabileceği diğer sorunlara bir ön hazırlık yaptığımızı düşünüyorum”, **ÖA32** “Gerçek sınıf ortamı yerine sanal sınıf ortamında ders anlatma olanağı yarattı, bu olanak bize çağımıza dönük yeni tecrübe kazanımları sağladı.”, **ÖA47** “Meslek hayatımızda olası uzaktan eğitim süreçlerine karşı hazırlıklı olmayı sağladı.”, **ÖA48** “Her duruma karşı hazırlıklı olmamız gerektiğini gösterdi.”, **ÖA65** “Olası bir durumda uzaktan eğitimle öğrencilerle ders yapabilmeyi öğretti uzaktan olarak iletişim sağlayabilmeyi sağladı”

Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Avantaj ve Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerine İlişkin Ana Temalar

	Ana Temalar	f
Avantajları	1. Farklı koşullara göre öğretim ortamının düzenlenmesi	13
	2. Teknolojiyi kullanma becerisi	10
	3. Zamanı etkili kullanma	8
	4. Uzaktan öğretimle sınıf yönetimi	6
	5. Öğrenci ve velilerle iletişim	3
	6. Olağanüstü durumlara uyum	3
	7. Ekonomiklik	2
	Toplam	45
Dezavantajları	1. İşlevsel olmaması	52
	2. İletişim problemleri	23
	3. Öğrencilerin ilgisizliği	16
	4. İş yükünde artış	2
	5. Motivasyon eksikliği	2
	Toplam	95

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantajlarına ilişkin görüşlerinin farklı koşullara göre öğretim ortamının düzenlenmesi olmak, teknolojiyi kullanma becerisi, zamanı etkili kullanma, uzaktan öğretimle sınıf yönetimi, öğrenci ve velilerle iletişim, olağanüstü durumlara uyum ve ekonomiklik olmak üzere yedi ana tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantajları ana temasına ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

ÖA2 “Ekonomik açıdan avantajlı.”, **ÖA5** “Farklı şartlara göre eğitim ortamını düzenleyebilmek ve değişikliklere uyum sağlayabilmek.”, **ÖA7** “Bana kattıkları ise öğrenci ile yakın temas olmadan bilgisayar ekranı karşısında sınıf yönetimi nasıl yapılır ders nasıl öğrenciye aktarılmaya çalışılır. Bu konularda tecrübeler edindim.”, **ÖA9** “Dijital yetkinliğimi arttırmamı sağladı.”, **ÖA16** “Böyle bir durumun yaşanması durumunda tecrübe kazandık.”, **ÖA21** “Uzaktan sınıf yönetimini öğrendim. Online dersin zorlukları ve kolaylarını öğrendim”, **ÖA28** “Zor şartlarda bile ders anlatma şansına sahip olduk.”, **ÖA30** “Evlerimizden katılıyoruz bu yüzden yorucu olmuyor ve zamandan tasarruf ediyoruz.”,

ÖA33 “Olağanüstü hâl durumlarında uzaktan eğitimi nasıl vereceğimize dair tecrübe edinmiş oluyoruz.”, **ÖA50** “Uzaktan eğitim olmasaydı üniversite ve okul arasındaki mesafeden dolayı o gün içerisinde derslere giremeyecektik. Bunun haricinde ileriki yıllarda eğitim tamamen uzaktan eğitime geçerse bu konuda iyi bir deneyim kazandığımızı ve daha çabuk adapte olacağımızı düşünüyorum.”, **ÖA51** “Öğrencilere bu şekilde nasıl yardımcı olabileceğimizi görüyor ve gelişmiş şartlara daha çok ayak uyduruyoruz bence uzaktan eğitim yoluyla.”, **ÖA64** “Online da ders anlatmayı öğretti.”, **ÖA67** “Bilişim teknolojilerini daha etkin kullanmayı öğreniyoruz.”, **ÖA72** “Web araçlarını daha etkili kullanmamızı sağladı.”

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin dezavantajlarına ilişkin görüşlerinin işlevsel olmaması, iletişim problemleri, öğrencilerin ilgisizliği, iş yükünde artış ve motivasyon eksikliği olmak üzere beş ana tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin dezavantajları ana temasına ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

ÖA9 “Öğrenciyle etkili bir iletişim tam anlamıyla sağlanamıyor. Sınıf yönetimi konusunda birtakım sorunlar ortaya çıkıyor.”, **ÖA10** “Birçok öğrencinin internet ve teknolojik araç problemi var. Derse katılanlar arasında da dinlemek istemeyen öğrenciyi derse katmak çok zor.”, **ÖA14** “Öğrencilerle etkileşim daha düşük, materyal kullanımı sınırlı, derse katılım az, bazı öğrencilerin ev ortamında dikkati daha çok dağılıyor ve derse odaklanamıyor, internetle alakalı bazı teknik sorunlar da oluşabiliyor.”, **ÖA16** “Sınıf hâkimiyeti tecrübesi kazanamadık. Sınıfın çok boyutluluk durumunu yaşayamadık.”, **ÖA17** “Ders yükünün fazla oluşu daha yorgun öğretmenler ve öğretmen adayları oluşturur.”, **ÖA27** “Deneyim sağladığını da düşünmüyorum çünkü sınıf yönetimi konusunda da deneyimsiz kalmış oluyoruz.”, **ÖA28** “Öğrencilerle yakın temasa geçemedik duygu, düşünce, jest ve miniklerin göremedik.”, **ÖA41** “Öğrencileri derse katmakta zorlanıyorum.”, **ÖA48** “Gerçek sınıf ortamını deneyimleyemiyoruz. Gerçek sınıf ortamında sınıf yönetimini nasıl sağlayacağımızı pek bilmiyoruz. Öğrencileri yakından tanıyamıyoruz.”, **ÖA54** “Öğrencilerle yüz yüze iletişim kurulmuyor. Ders sürecinde öğrencilerle iletişim kurunca gürültü oluşuyor. Her öğrenci aynı anda cevap verince sınıf yönetimini sağlamak zor oluyor.” **ÖA72** “Etkileşim azaldı, yapılabilecek etkinlikler sınırlandı.”

Öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerileri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Önerilerine Yönelik Temalar

Temalar	f
1. Uzaktan öğretime uygun materyaller tasarımı	10
2. Staj dosyaları uzaktan öğretime uygun olarak tasarlanmalı	2
3. Etkinlik örnekleri havuzu oluşturulabilir	2
4. Aile katılımı sağlanmalı	2
5. Mesleki gelişime katkı sağlayıcı sorumluluklar artırılmalıdır	1
6. Ders süreleri uzatılabilir	1
Toplam	18

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerilerinin uzaktan öğretime uygun materyaller tasarımı, staj dosyaları uzaktan öğretime uygun olarak tasarlanmalı, etkinlik örnekleri havuzu

oluşturulabilir, aile katılımı sağlanmalı, mesleki gelişime katkı sağlayıcı sorumluluklar arttırılmalıdır ve ders süreleri uzatılabilir şeklinde altı tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine yönelik önerilerine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

ÖA9 “Daha farklı yazılımlar tasarlanabilir, öğretim programları, ders kitapları ve ders saatleri uzaktan eğitime göre yeniden düzenlenebilir.”, **ÖA13** “Tüm dördüncü sınıfların etkinliklerini attığı bir havuz oluşturulabilir ve istendiği zaman oradan etkinlik örneklerine bakıp kendi değerlendirmelerimizi yapabiliriz.”, **ÖA34** “Uzak eğitim şeklinde en iyi uygulanabilecek yöntem görsel ve videolarla ders sürekli desteklenmeli.”, **ÖA49** “Dersin yürütülmesinde klasik geleneksel öğretimin terk edilerek yapılandırılmaya eğitimin uzaktan eğitime acilen entegre edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğrenciler için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak öğrenci zinde tutulmalıdır.” **ÖA55** “Staj dosyalarının doldurmak bu dönemde bazı durumların yaşanmaması sebebiyle zor hâle gelmiştir. Dosyalar uzaktan eğitime göre şekillenebilir.”, **ÖA64** “Ailelerle daha sık iletişim kurulmalı. Aile etkili merci bu durumda.”

2.2. Öğretmenlere İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Temalar

Temalar	f
1. Verimsiz olması	27
2. Ortam koşulları açısından doğru bir uygulama	10
3. Zorlu bir süreç	2
4. Uzaktan eğitimi deneyimleme fırsatı oldu	2
Toplam	41

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin verimsiz olması, ortam koşulları açısından doğru bir uygulama, zorlu bir süreç, uzaktan eğitimi deneyimleme fırsatı oldu şeklinde dört tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerine yönelik örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö2 “Çok verimli olmasa da hiçbir şey yapılmamasından iyi olduğunu düşünüyorum.”, **Ö5** “Öğrencilerle yakın biraz daha az olduğu için ve aynı ortamda yüz yüze görüşmek daha güzeldi ve daha verimlilik açısından daha iyiydi.”, **Ö10** “Yüz yüze olsa iyi olurdu ama şartlar bunu gerektiriyor.”, **Ö13** “İlerde karşılaşırsa bir daha böyle bir salgınla iyi bir deneyim sağlamış oluyorlar.”, **Ö17** “Okul ortamı ve yüz yüze eğitim kadar etkili olduğu söylenemez.”, **Ö22** “Günümüz şartlarında dersin nasıl işlediğinin görülmesi açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.”, **Ö28** “Artık hayatımızın bir gerçeği olan uzaktan eğitimi deneyimleme fırsatı buldular.”

Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Avantaj ve Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Tema ve Alt Temalar

Tema ve Alt Temalar		f
Avantajları	1. Online eğitim uygulamalarını deneyimleme imkânı	10
	2. Teknoloji kullanma becerisi	9
	3. Zaman ve mekânsal esneklik	6
Toplam		25
Dezavantajları	1. Gerçek sınıf ortamını deneyimleyememek	16
	İletişim sorunu	12
	Sınıf yönetimi sorunu	10
	Dönüt ve değerlendirme eksiklikleri	3
	Öğrencileri tanıyamama	3
	Öğretim yöntem ve tekniklerini kullanamama	3
2. Altyapı sorunları	2	
Toplam		49

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantajlarına ilişkin görüşlerinin online eğitim uygulamalarını deneyimleme imkânı, teknoloji kullanma becerisi ve zaman ve mekânsal esneklik olarak üç tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin avantajlarına ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö2 “Teknolojik materyalleri kullanma konusunda kendilerini geliştirme fırsatı buldular.”, **Ö14** “Memleketlerinden katılabildiler.”, **Ö18** “Teknolojinin ve internetin etkin kullanımı belki avantaj olabilir.”, **Ö22** “Teknolojiye ayak uydurmaları, eğitim öğretilerimde dijital olanakların farkına varmaları avantaj.”, **Ö24** “Öğretmen toplantıları için online toplantı ve online anket stajyer öğrenci için zaman tasarrufu olmuştur diye düşünüyorum.”, **Ö25** “Uzaktan eğitim sürecinin pandemi bitse dahi artık hayatımızın bir parçası olarak kalacağını göz önünde bulundurarak bu noktada deneyim sağlamaları faydalarına olacaktır.”, **Ö32** “Okula gelme gibi bir durum olmadığından zaman kazandırması bakımından ve dijital içeriği kullanmayı mecbur kılması yönünden avantajlı.”

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin dezavantajlarına ilişkin görüşlerinin gerçek sınıf ortamını deneyimleyememek ve altyapı sorunları olmak üzere iki ana tema altında toplandığı görülmektedir. Gerçek sınıf ortamını deneyimleyememek ana teması aynı zamanda iletişim sorunu, sınıf yönetimi sorunu, dönüt ve değerlendirme eksiklikleri, öğrencileri tanıyamama ve öğretim yöntem ve tekniklerini kullanamama alt temalarından oluşmaktadır. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin dezavantajlarına ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö8 “Gerçek bir sınıf ortamını yaşayamıyorlar. Öğretmenlik deneyimi soyut kalıyor.”, **Ö12** “Öğretmen adayı öğrenciyi tam olarak tanıyamıyor, seviyelerine uygun geri dönütler veremiyor.”, **Ö16** “Sınıf yönetimi, ölçme, gözlem gibi durumlar açısından dezavantaj.”, **Ö22** “Öğrenci ile kurulan birebir temas ve fiziki sınıf ortamını gözlemleyemedikleri için dezavantaj.”, **Ö23** “Sınıf kontrolünü tam olarak anlayamıyorlar ve kontrol zorluğu çekiyorlar.”, **Ö26** “Sınıf hâkimiyeti ve iletişim açısından bir dezavantaj.”, **Ö27** “Sınıf ortamını, canlı canlı görerek yaşayarak deneyimleyemiyorlar. Bence bu mesleki deneyim açısından önemli bir kayıp.”

Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine doğrudan ve dolaylı etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Yetiştirilme Sürecine Doğrudan ve Dolaylı Etkilerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Tema ve Alt Temalar

	Temalar	f
Doğrudan Etkileri	1. Sınıf yönetimi konusunda zorluk	10
	2. Farklı ortamlarda eğitim-öğretimin deneyimi	7
	3. İletişim sorunu	6
	4. Yetersizlik duygusu	2
	5. Öğretim yöntem ve tekniklerini uygulama konusunda eksiklikler	2
	Toplam	27
Dolaylı Etkileri	1. Sınıf yönetimi sorunları	8
	2. Teknoloji yönetimi tecrübesi	1
	3. Motivasyon düşüklüğü	1
	4. Mesleğe ilgi de azalma	1
	Toplam	11

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine doğrudan etkilerine ilişkin görüşlerinin sınıf yönetimi konusunda zorluk, farklı ortamlarda eğitim-öğretimin deneyimi, iletişim sorunu, yetersizlik duygusu, öğretim yöntem ve tekniklerini uygulama konusunda eksiklikler olmak üzere beş tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine doğrudan etkilerine ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö7 “Sınıf yönetiminde eksiklik, bilgi eksikliği, kavrama güçlüğü, kendini yetersiz hissetme gibi birçok alanda olumsuzluklar oluşturacaktır.”, **Ö8** “Gerçek bir deneyim tecrübesi yaşayamayacakları için mezun olup sınıf ortamına girdiklerinde güçlük çekeceklerdir.”, **Ö12** “Farklı ortamlarda da eğitim olanaklarının olabileceğini ve karşılaştığımız bu durumda çözüm önerilerini keşfetmiş olduk.”, **Ö17** “Bazı eğitim öğretim yöntem ve teknikleri konusunda eksiklik yaşayabilirler.”, **Ö20** “Kısmi bir yetersizlik duygusu oluşturacaktır.”,

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine dolaylı etkilerine ilişkin görüşlerinin sınıf yönetimi sorunları, teknoloji yönetimi tecrübesi, motivasyon düşüklüğü ve mesleğe ilgi de azalma olmak üzere dört tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecine dolaylı etkilerine ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö15 “Teknolojinin gerekliliği, sınıf yönetiminden ziyade, öğrenci yönetimi vb. konular ön plana çıkmıştır.”, **Ö20** “Öğretmenliğe ait ilgilerini olumsuz etkileyebilir.”, **Ö24** “Öğrencilerin motivasyonlarına olumsuz etki edebilir.”, **Ö26** “Sınıf yönetimi açısından sıkıntı yasarlar.”, **Ö32** “Beşerî münasebeti sekteye uğratması sınıf yönetimi yönünden deneyim eksikliğine sebep olacaktır.”

Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinde kendilerinden beklenen rehberlik sürecine ve rehberlik davranışlarında oluşabilecek değişikliklere ilişkin görüşleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Kendilerinden Beklenen Rehberlik Sürecine ve Rehberlik Davranışlarında Oluşabilecek Değişikliklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Tema ve Alt Temalar

	Temalar	f
Rehberlik Sürecine İlişkin Görüşleri	1. Etkileşimli bir süreç	37
	2. Mesleki tecrübe aktarımı	15
	3. Bireysel dönüt ve değerlendirme	5
	4. Verimsiz	3
	5. Online uygulamalarla mikro öğretimler tasarımı	1
	Toplam	61
Rehberlik Davranışlarında Oluşturabileceği Değişikliklere İlişkin Görüşleri	1. İletişim problemleri	7
	2. Online rehberlik	6
	3. Teori ağırlıklı değerlendirme	5
	4. Zaman kısıtlılığı	4
	5. Varsayımlar üzerinden hareket	2
	6. Esneklik	2
Toplam	26	

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinde kendilerinden beklenen rehberlik sürecine ilişkin görüşlerinin etkileşimli bir süreç, mesleki tecrübe aktarımı, bireysel dönüt ve değerlendirme, verimsiz ve online uygulamalarla mikro öğretimler tasarımı olmak üzere beş tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinde kendilerinden beklenen rehberlik sürecine ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö3 “Evet olabildiğince ön plana çıkartıp aktif olmalarını ve öz eleştiri yapmasını sağlayarak kendi eksik ve hatalarını fark etmelerini sağladım.”, **Ö8** “Bu süreçte her hafta online toplantı sağlayarak plan sunumlarını yapmalarını sağladım ayrıca canlı derslere katılımlarını sağlayarak öğrencilerle uzaktan yoluyla da olsa iletişime geçmelerini sağladım.”, **Ö12** “Uygulama öğrencilerimle uygulama başladığından beri süreçle alakalı dersin haricinde sürekli görüşme yaptım. Sistemin nasıl olduğuna ve işleyişin nasıl olacağına dair planlar yaptık.”, **Ö18** “Sınıf idaresi, iletişim noktalarında elimden geldiğince onlara yol gösterdim, dersler harici Zoom’dan ekstra saatler ayarlayarak sadece stajyer öğretmenlerimle konular üzerine fikir alışverişlerinde bulunduk, ara ara dersi onlara teslim ederek tecrübe etmelerine yardımcı olmaya çalıştım, elimden geleni yaptığıma inanıyorum.”, **Ö22** “Uygulamalı olarak değişik yöntem ve teknikleri nasıl kullandığımı gösterdim. Her soru ya da sıkıntıda iletişim halinde oldum.”, **Ö24** “Alan çalışmaları eksik kaldığı için verim azalmıştır diye düşünüyorum.”

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinde rehberlik davranışlarında oluşabilecek değişikliklere ilişkin görüşlerinin iletişim problemleri, online rehberlik, teori ağırlıklı değerlendirme, zaman kısıtlılığı, varsayımlar üzerinden hareket ve esneklik olmak üzere altı tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması rehberlik davranışlarında oluşabilecek değişikliklere ilişkin görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö9 “İletişim biraz sıkıntılı yüz yüze olduğu gibi değil ama elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım.”, Ö10 “Birebir göz teması olmadan iletişimi etkiledi. Ama yüz yüze gibi rehberlik yapmaya çalıştım.”, Ö16 “Birçok gözlem ve davranış istediğim gibi gerçekleşmedi.”, Ö18 “Zamanın kısıtlı olması bile sıkıntıydı, yapmak isteyip de yapamadığım etkinlik ve faaliyetler oldu, takip etmek ara ara zor oldu.”, Ö22 “Normal sınıf ortamında olmadığımızdan ve süremiz kısıtlı olduğundan uzaktan eğitime adapte ettiğim dersimi ve etkinliklerimi değişiklikleri anlattım.”, Ö23 “İletişim kurmaktan zorlandım onlara daha faydalı olmadığımı düşünüyorum.”, Ö27 “Mesela biz de yüz yüze temas kuramadığımız için bazı şeyleri gerçekleştiremedik, süreç uzadı, zaman kaybı yaşandı, teknik sorunlar bazı deneyimlerin paylaşımını kısıtladı ya da engelledi.”

Öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerileri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Uzaktan Öğretim ile Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Önerilerine Yönelik Tema ve Alt Temalar

Temalar	f
1. Danışman öğretim üyesi, öğretmen aday ve öğretmen etkileşimi artırılmalı	4
2. Rehberlik amaçlı bilgilendirme kitapçıkları hazırlanmalı	1
3. Öğretmen adaylarının motive olmaları sağlanmalı	1
4. Derslerin kaydedilerek tekrar izlenebilmesi sağlanmalı	1
5. E-Rehberlik modülüne online görüşme ve etkinlik paneli eklenmeli	1
Toplam	8

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerilerinin danışman öğretim üyesi, öğretmen aday ve öğretmen etkileşimi artırılmalı, rehberlik amaçlı bilgilendirme kitapçıkları hazırlanmalı, öğretmen adaylarının motive olmaları sağlanmalı, derslerin kaydedilerek tekrar izlenebilmesi sağlanmalı ve E-Rehberlik modülüne online görüşme ve etkinlik paneli eklenmeli olmak üzere beş tema altında toplandığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uzaktan öğretim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin önerilerine yönelik görüşlerinin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

Ö1 “Öğrencilerin dersleri kayıt edilip tekrar izleme imkânı olursa kaçırdığımız kısımları tekrar izlediğimizde fark eder ve gerekli müdahaleleri yapabiliriz.”, Ö6 “Uygulama yapacağı sınıfın öğretmeni ve öğretmenlik uygulaması öğretmenin iletişim halinde olması dâhilinde sorun olacağını sanmıyorum.”, Ö10 “Bu dersle ilgili rehberlik amacıyla kitapçık oluşturulabilir hem öğretmene hem öğrenciye rehberlik çalışmalarında örnek olması amacıyla.”, Ö24 “E-rehberlik modülü olarak kullandığımız sistemin içine online görüşme ve etkinlik paneli oluşturulursa, bu sayede ders programı ve bireysel ulaşma çabalarına gerek kalmadan daha sistemli ilerleyebilir.”, Ö25 “Danışman öğretmenle öğrencilerden sorumlu akademisyen arasında işbirliği daha kuvvetli olmalı. Uzaktan eğitim sürecine dair akademisyen tarafından belli bir plan oluşturulmalı ve danışman öğretmen onu uygulamalı.”, Ö32 “Üniversitedeki danışman hocanın daha fazla gözlem yapıp dönüt sağlaması stajyer arkadaşların ciddiyetlerini arttıracaktır.”

3. Tartışma ve Sonuç

Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan öğretimle öğretmenlik uygulaması dersine dair öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine yönelik yapılan bu çalışmada hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının uygulamaya ilişkin görüşleri alınmış ve yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular ışığında yorumlanmıştır.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; öğretmenlik uygulaması dersinden en fazla beklentilerinin meslek hayatları için tecrübe edinmek olduğu, dersin beklentilerini karşılamadığı, hiçbir avantajının olmadığı ve dezavantajlarının olduğu, en önemli dezavantajının ise öğrencilerle iletişim/etkileşim kuramamak olduğu görülmektedir. Ayrıca uygulamanın mesleki gelişimlerini sınıf ortamında nasıl davranacaklarını öğrenmeden derse girecekleri için olumsuz etkileyeceğini, tecrübesizlik yaşayacaklarını ve mevcut koşullarda yapılabilecek en iyi uygulama olduğu için önerilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Ulaşılan sonuçlara paralel olarak Eti ve Karaduman (2020)'in Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan öğretimle işlenmesinin mesleki yeterliklerini çoğunlukla olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. González-Calvo, Barba-Martín, Bores-García, ve Gallego-Lema (2020)'nin “Sınıfta Olmadan Öğretmen Olmayı Öğrenmek: Geleceğin Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimine Tehdit Olarak COVID-19” isimli çalışmalarında öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersini mesleki gelişimindeki en önemli konu olarak algıladıkları ancak bu dersin uzaktan öğretimle yapılmaya başlanmasından sonra kendilerinde motivasyon eksikliği oluşturduğu, belirsizlik ve akademik eğitimlerini tam olarak tamamlayamamaktan kaynaklı korkuya neden olduğu, bu öğrenmeleri öğretmen olabilmek için yeterli görmedikleri ve teorik bilgi ile uygulama arasında bir uçurum yaratacağını ifade ettikleri görülmüştür.

Yine benzer şekilde Güven ve Uçar (2020)'in Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının uzaktan eğitimi, derslerin işleniş şekline dolayı yetersiz buldukları, bu dersin uzaktan eğitim ile sürdürülmesinin tecrübe açısından eksiklik yaratacağı sonuçlarına ulaşmışlardır. Sonuçlara benzer olarak Varea ve González-Calvo (2021)'nin beden eğitimi öğretmenliği öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının; pandemi nedeniyle uzaktan eğitime geçilen bu süre zarfında karışık duygular yaşadıklarını, öğrencilerle fiziksel teması özlediklerini ve beden eğitimi konusunun mevcut durumun bir sonucu olarak kimliğini kaybettiğine inandıklarını göstermektedir.

Ayrıca Altun Ekiz (2020)'in öğretmen adaylarının pandemi sürecindeki uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, katılımcılar uygulama derslerinin verimsiz geçtiğini, teorik dersler verimli geçse dahi karşılıklı iletişim kurmanın mümkün olmaması nedeniyle ondan da memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ek olarak Gök Çolak ve Efeoğlu (2020)'nin çalışmasında öğretmen adayları çocuklarla ekran karşısında bir araya gelmenin gerçekten bir araya gelmekle aynı olmadığı, sınıf yönetimi, davranış geliştirme, sosyal ilişkiler açısından uzaktan eğitimin yetersiz olduğu gibi endişelerini dile getirmişlerdir. Yine Almonacid-Fierro, De Carvalho ve Castillo-Retamal (2021)'in Covid-19 Zamanlarında Staj: Geleceğin Beden Eğitimi Öğretmenleri Tarafından Sanal Modalitede Geliştirilen Bilgi adlı çalışmalarında, öğretmen adaylarının staj sürecinde öğrencilerle ve öğretmenleriyle iletişimde zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretim ve değerlendirme süreçlerinde sorunlar

ve bağlama uyum sağlama gibi çevrimiçi uygulamaların doğasında var olan zorluklarla birlikte farklı deneyimler kazandıklarını belirtmişlerdir. Ulaşılan sonuçlardan farklı olarak Cülha ve Yılmaz (2020)'in çalışmasında beden eğitimi bölümü öğretmen adayları uzaktan öğretimle yürütülen bu ders kapsamında dijital eğitim araçlarından yararlanma, uzaktan yapılabilecek pratiğe dönük içerikler, standart uygulamalar ve araştırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirme şeklinde önerilerinin olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarından farklı olarak Kürtüncü ve Kurt (2020)'un hemşirelik bölümü öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarında, hemşire adayları uygulama alanından uzak kalmalarının sahada öğrenmelerini engellediğini ve bu nedenle uzaktan eğitim sisteminin hemşirelik bölümü için doğru bir seçim olmadığını ifade etmişlerdir. Yine hemşirelik öğrencileri ile yapılan Kurtgöz (2020)'ün çalışmasında öğrenciler, uygulamalı derslerin uzaktan öğretim ile verilmesinde dersi anlamada/kavramada güçlük yaşadığını ve bu derslerin uzaktan öğretimle verilmesinin yeterli olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Yine sonuçlara benzer olarak Umuzdaş ve Baş (2020)'in konservatuvar öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili algılarının ve deneyimlerinin araştırıldığı çalışmada öğrenciler, teorik dersler için uzaktan eğitim uygulamalarının uygun olabileceğini ancak meslek çalgısı ve konservatuvardaki diğer uygulamalı dersler için uzaktan eğitimin işlevsel olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Kahraman (2020)'in çalışmasında uzaktan eğitim modelinde şimdiye kadar teorik dersler ve bilgisayar tabanlı uygulamalı derslerin yürütüldüğü, laboratuvar ve atölye ortamında yürütülen uygulamalı derslerin ilk kez denenmesinden ötürü zorluklar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlardan farklı olarak Hen, Koh, Yeo, Ooi ve Gan (2022)'in “2021 Pandemi Önlemleri Sırasında Yüksek Öğretimde Biyomedikal Bilim Pratik Becerilerinin Öğretilmesinde Farklı Sunum Biçimlerinin Etkileri” adlı biyomedikal mühendisliği öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında; pandemi sürecinde uzaktan öğretimle biyomedikal laboratuvar becerilerinin öğretilmesi ve öğrenilmesinden önemli ölçüde ödün vermeden, video gösterilerinin öğretmenlerin sınıfta yüz yüze işlenen dersler kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Uzaktan öğretimle yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine rehberlik yapan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde; bu dersin uzaktan öğretim yoluyla yapılmasının verimli olmadığını, online eğitim uygulamalarını deneyimleme imkânı bulmaları avantajken, gerçek sınıf deneyimi yaşayamamalarının dezavantaj olduğunu, öğretmen adaylarının yüz yüze eğitime geçtiklerinde zorlanacakları için mesleki eğitimlerini olumsuz etkileyeceğini düşündükleri ve uygulamanın öğretmen yetiştirme sürecine öğrencilerle etkileşim kuramamalarının olumsuz sonuçlar doğuracağı ve bunun öğretmen adaylarının mesleki eğitimlerini doğrudan, sınıfta oluşan problemleri çözmekte zorlanacakları ve gerçek sınıf ortamını deneyimlemeden meslek hayatına atılacak olmalarının mesleki eğitimlerini dolaylı olarak etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması dersi için uzaktan öğretim sürecinde rehberlik yaparken bu süreci yönetirken etkili ve verimli olduklarını düşündüklerini ve öğretmen adayı ile birlikte çalışarak sürekli iletişimde kalarak etkili olmaya çalıştıklarını, uzaktan öğretimle öğretmenlik uygulaması dersinin yüz yüze eğitimle öğretmenlik uygulaması dersine göre davranışlarda oluşturduğunu düşündükleri bir farklılık olarak iletişim kurmakta zorlandıkları ve faydalı olmadıklarını son olarak ise uygulamanın şu an için yapılabilecek en iyi uygulama olduğunu düşündükleri için önerilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Ulaşılan sonuçlara benzer olarak Kırmızıgül (2020)'ün salgın sonrası eğitim süreçlerinde meydana gelen yeni eğitim sürecine yönelik yaptığı çalışmasında öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgi ve becerilerinde önemli gelişmeler yaşandığı

sonucuna ulaşılmıştır. Yine Şeren, Tut ve Kesten (2020)'in pandemi sürecinde uzaktan öğretimle ders veren öğretim elemanlarının görüşlerine yönelik yaptıkları çalışmalarında uygulama derslerini veren öğretim elemanlarının uzaktan öğretimin, uygulama derslerinin teoriğe dönüştürülmesi gerektiği, derslerin planlanmasının vakit alması, öğrencilerin işbirlikçi çalışmasına imkân vermemesi, öğrenci etkileşimi ile öğrenci-öğretim elemanı etkileşimini en aza indirmesi, etkili iletişim sağlanamaması gibi daha çok dezavantajlarına yönelik görüşler ifade ettikleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda pandemi sürecinde uzaktan öğretimle yürütülen Öğretmenlik Uygulaması dersinin hem öğretmen adayları hem de öğretmenler açısından bazı dezavantajlarının ve kısıtlılıklarının olduğu ifade edilmiştir. Buna rağmen öğretmen adaylarının uzaktan öğretimle de olsa bu ders kapsamında öğrencilerle bir araya gelmesine imkân tanıdığı, uzaktan öğretimle nasıl ders işleneceğinin öğrenilmiş olması ve öğretmenlerin de uzaktan öğretimle öğretmen adaylarına nasıl rehberlik edileceği konusunda kendilerini geliştirmelerini sağladığı gibi avantajlarının olduğu da ulaşılan sonuçlar arasındadır.

4. Öneriler

2021/2022 eğitim öğretim yılı itibariyle yüz yüze eğitime geçilmiş olmakla birlikte olası benzer durumların yaşanması ihtimali değerlendirildiğinde yapılan araştırma sonuçlarına yönelik şu öneriler geliştirilebilir:

- Uzaktan öğretimle yürütülen uygulamalı dersler için farklı etkinlik içerikleri geliştirilebilir.
- Öğretmen adaylarına rehberlik edecek öğretmenlerin uzaktan öğretimle yürütülecek Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik eğitimler verilebilir.
- Öğretmen adaylarının ikamet ettikleri şehirlerde okulların açık olduğu süre boyunca Öğretmenlik uygulaması dersini yüz yüze almaları sağlanabilir.

Kaynakça

- Akdemir, A. B., & Kılıç, A. (2020). Yükseköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarına bakışının belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 685-712.
- Almonacid-Fierro, A., De Carvalho, R. S., & Castillo-Retamal, F. (2021). The Practicum in Times of Covid-19: Knowledge Developed by Future Physical Education Teachers in Virtual Modality. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 20(3), 68-83.
- Altun Ekiz, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel Bir Araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(ÖS1), 1-13.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *DEUHFED*, 9(1), 23-28
- Bütün B. & Demir, S. B. (Ed). (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Bilici, C. S. (2019). Eğitimde araştırma yöntemleri. Özmen, H., Karamustafaoğlu, O. (Ed.). *Fenomenolojik Araştırma (Olgubilim) Yöntemi* içinde (55-80 ss.). Ankara; Pegem Akademi.
- Cülha, A. & Yılmaz, S. (2021) Uygulamalı derslerde uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: beden eğitimi örneği. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3).
- Esther Cohen, Ron Hoz & Haya Kaplan (2013) The practicum in preservice teacher education: a review of empirical studies. *Teaching Education*, 24(4), 345-380
- Eti, İ. & Karaduman, B. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 635-656.
- González-Calvo, G., Barba-Martín, R.A., Bores-García, D. & Gallego-Lema, V. (2020). Aprender a ser docente sin estar en las aulas. La covid-19 como amenaza al desarrollo profesional del futuro profesorado. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 2(9), 46-71. doi : 10.17583/rimcis.2020.5783
- Gök Çolak, F. ve Efeoğlu, G. (2021). Yeni normalleşme sürecinde öğretmenlik uygulaması dersine yönelik ihtiyaç analizi: swot analizi örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27), 176-197.
- Güven, S. & Uçar, M. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Journal of Awareness*, 6(3), 165-183.
- Heng, Z. S. L., Koh, D. W. S., Yeo, J. Y., Ooi, C. P., & Gan, S. K. E. (2022). Effects of different delivery modes on teaching biomedical science practical skills in higher education during the 2021 pandemic measures. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 50(4), 403-413.
- Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kale, M. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştığı sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 255-280.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.
- Kurtgöz, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde aldıkları uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin belirlenmesi. *Journal of International Social Research*, 13, 558-566.
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Koç, A. (2020). COVİD-19 salgını sürecinde ilahiyat fakültesi öğretmenlik uygulaması dersinin uzaktan eğitim yoluyla yapılması: örnek bir uygulama modeli. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 851-875.
- Koloğlu, T. F., Kantar, M. & Doğan, M. (2016). Öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde hazırbulunuşluklarının önemi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 52-70.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.

- Şeren, N., Tut, E., & Kesten, A. (2020). Korona virüs sürecinde uzaktan eğitim: Temel eğitim bölümü öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 4507-4524.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Umuzdaş, S. & Baş, A. H. (2020). Konservatuvar öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili algılarının ve deneyimlerinin araştırılması. *Yegah Musiki Dergisi*, 3(2), 204-220.
- URL-1. <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/04-uzaktan-egitim-ve-yks-ertelenmesine-iliskin.pdf>
- Varea, V., & González-Calvo, G. (2021). Touchless classes and absent bodies: teaching physical education in times of Covid-19. *Sport, education and society*, 26(8), 831-845.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, S., & Çoban, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimde karşılaştıkları güçlükler. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 45-63.

Extended Abstract

The teaching practice training given in the last year of the four-year undergraduate education of teacher candidates is crucial for their professional preparation. In the scope of this course, teacher candidates both make observations and gain experience in the learning and teaching process under the guidance of the teacher in the classroom by interacting with the students in the schools they are assigned to. In this respect, the teaching practice course acts as a workshop for teacher candidates (Zengin and Çoban, 2020, p.46). The COVID-19 pandemic, which emerged in Wuhan, China in 2019, deeply affected education and training activities around the world. The impact of the pandemic was experienced at all levels, from pre-school to university. In this context, distance education became a necessity rather than a choice at the time (Akdemir and Kıçıl, 2020, p.688). For this reason, education and training activities were continued with distance education throughout the world and studies in this field gained momentum to reduce the effects of the pandemic on education. This situation constituted an important problem in higher education just like in all educational levels (Gök Çolak and Efeoğlu, 2021, p.178). The decision that "This year, education and training during the Spring semester will be carried out only with distance education, open education and digital education opportunities, that is, there will be no face-to-face education in the spring semester" was shared with the public at the press conference of the Council of Higher Education on March 26, 2020 (URL-1). Subsequently, all programs in education faculties, as in all other faculties, were updated to allow distance education and subsequently, practices were implemented to support both professional and academic development of teacher candidates in the 2020-2021 academic year. In addition, it was decided that all courses in the education programs of all departments in education faculties would be conducted by distance education. One of these courses was the teaching practice course (Gök Çolak and Efeoğlu, 2021, p.178).

This research was conducted to determine the opinions of teachers and teacher candidates about the teaching practice course conducted with distance education during the pandemic. The research was carried out during the 2020-2021 academic year using phenomenology, one of the qualitative research methods. The study group was composed of 32 teachers working in different branches in different regions of Turkey and 72 teacher candidates. The sample group was determined by using convenience sampling method, one of the purposive sampling methods. In this sampling method, the sample is selected in accordance with the conditions such as time, money and location (Canbazoglu Bilici, 2019, p.71).

Two different questionnaires were prepared by the researchers separately for teachers and teacher candidates to be used in the study. The final version of the data collection tool, consisting of open-ended questions, was shaped by taking expert opinion from two experts in the field of educational sciences. A literature review was conducted and an item pool was created in the process of questionnaire development. A draft questionnaire was prepared beforehand for the items in the item pool, expert opinion was taken and the questionnaire was finalized. As a general rule, the similarity rate of the data set coded by different coders is important (Fidan and Öztürk, 2015a cited in: Baltacı, 2017, p.8). This

similarity, which is called internal consistency in the Miles and Huberman model and expresses the consensus among the coders, can be calculated using the formula: Reliability coefficient = Consensus/ (Agreement + Disagreement) x 100. According to the coding control, which gives internal consistency, the consensus among coders is expected to be at least 80% (Miles and Huberman, 1994; Patton, 2002, as cited in: Baltacı, 2017, p.8). Reliability was calculated by the coders and the percentage of agreement was found to be 90%.

Teachers and teacher candidates were asked to respond in writing in a digital environment to express their opinions on the teaching practice course conducted with distance education during the pandemic. The study data were analyzed using the content analysis method. The main purpose of content analysis is to reach concepts and relationships that can explain the collected data. For this purpose, it is necessary to conceptualize the collected data first, then organize the data logically according to the emerging concepts and determine the themes that explain the data (Yıldırım and Şimşek, 2011, p.227). The data obtained from the teachers and teacher candidates were read in detail and divided into codes based on the content of each question. Similar and meaningfully expressed opinions were brought together under common codes. The data obtained as a result of the analyzes were presented in the form of descriptive statistical tables with the codes and the frequencies of the codes. Direct quotations were presented from the answers of the teachers and teacher candidates to support the obtained results and codes were used for teachers (such as T1, T2, T3) and teacher candidates (such as TC1, TC2, TC3) when they were quoted. In the framework of the study, the opinions of both teachers and teacher candidates about the practice were interpreted under 8 themes and sub-themes.

Examination of the findings regarding the teacher candidates' opinions showed that their expectations from the teaching practice course centered around gaining experience for their professional lives, that the course did not meet their expectations, that distance education for the course had no advantages but disadvantages, and that the most important disadvantage was related to the inability able to communicate/interact with students. In addition, they stated that the practice would adversely affect their professional development since they would not learn how to behave in the classroom and they would be inexperienced, but they did not have any suggestions because it was the best practice that could be adopted in the current conditions. Examination of the findings regarding the opinions of the teachers who guided the teaching practice course showed that they found it inefficient to offer this course through distance education, that while it was advantageous for them to have the opportunity to experience online education practices, it was a disadvantage not to have a real classroom experience. They reported that it would negatively affect teacher candidates' professional education because they would have difficulties when they switched to face-to-face education, and that the practice would have negative consequences if teacher candidates could not interact with the students in the teacher training process. They added that teacher candidates would have difficulties in solving the problems in the classroom, and that they would enter their professional life without directly experiencing the real classroom environment, which would indirectly affect their professional development. In addition, they reported that they found themselves effective and productive while guiding the teacher candidates in the distance education process during the teaching practice course, and that they strived to be effective by working with the teacher candidates and keeping continuous interaction. According to teachers, the distance education teaching practice course created a difference in behavior compared to the face-to-face teaching practice course regarding communication and they experienced difficulty in communicating and felt they could not be useful. Finally, they stated that they did not have any suggestions because they thought it was the best practice that could be adopted for the time being.

As of the 2021/2022 academic year, face-to-face education is back again, but the following suggestions are developed based on the results of this research since similar situations may be experienced in the future:

- Contents for different activities can be developed for applied courses conducted with distance education.
- Teachers who will guide the teacher candidates can be provided with training for the Teaching Practice Course conducted by distance education.
- It can be ensured that teacher candidates take the Teaching Practice Course face-to-face while the schools are open in the cities where they reside.